

Framgångsrika skolor med fokus på kunskap

Anders Isaksson funderar på vad som händer i klassrummen på framgångsrika skolor.

Att olika skolor fungerar olika bra är allmänt känt. Men vad finns det egentligen för förklaringar till att några skolor är efter är fungerar extra bra när det till exempel gäller att förmedla kunskaper och skapa ett bra arbetsklimat för både elever och lärare? Det har Anders Isaksson undersökt i ett KEFU-projekt som just avslutats och som inom kort kommer att publiceras i rapportform.

– För den här studien har jag bland annat varit ute på sex olika skolor i Skåne, Blekinge och Småland som alla har det gemensamt att de fungerar mycket bra enligt Skolverkets och andras bedömningar, säger Anders Isaksson. Här har jag intervjuat lärare, rektorer och annan personal för att se hur de arbetar. Det gäller såväl organisation, ledning och styrning, dokumentation som naturligtvis det pedagogiska arbetssättet.

Anders Isaksson har som forskare

Framgångsrika skolor	1
Vårdval i Sverige	1
Högst personligt	2
Transparens i sjukvården	4
Kurser och seminarier	4

varit delaktig i andra skolrelaterade studier. Han har dessutom god personlig kännedom om skolvärlden eftersom han är utbildad lärare med sex års erfarenhet inom detta yrke.

– De skolor jag har studerat i det här projektet arbetar på lite olika sätt. Skolan är ett bland flera exempel på att det inte finns ett bästa sätt att styra och arbeta på, det är behoven och förutsättningarna som avgör. Teorin kring situationsanpassad styrning passar väl in på de studerade skolorna. Denna anpassning efter situation och behov kan till exempel gälla vilket elevunderlag skolan har.

Anders Isaksson är också noga med att påpeka att man inte enbart fokuserar på de betyg som uppnås på skolorna.

– När man nämner framgångsrika skolor lyfts det ofta fram att de har uppnått höga genomsnittsbetyg. Men det är egentligen fel. Dels är det inte uteslutet att det finns ett inslag av betygsinflation, men det är också oerhört viktigt att veta under vilka förutsättningar skolan arbetar. Elev-

(forts sida 3)

Utvecklingen av vårdval i Sverige

Införandet av vårdvalsmodeller i primärvården är för närvarande en av de viktigaste förändringarna i den svenska hälso- och sjukvården och KEFU medverkar aktivt till att sprida kunskaper och erfarenheter om dessa modeller.

Hittills har olika varianter av vårdvalsmodeller införts i Halland, Västmanland och Stockholm, men flera landsting och regioner har planer på motsvarande förändringar. Därutöver pågår det ett utredningsarbete på statsmaktsnivå, som syftar till att göra vårdvalslösningar obligatoriska för samtliga landsting och regioner.

KEFU har publicerat en rapport, *Vårdval i primärvården*, som professor Anders Anell har författat och som ger en god överblick över skillnader och likheter i de vårdvalsmodeller som redan införts.

Därutöver är ek dr Gert Paulsson från KEFU ansvarig för utvärderingen av Vårdval Halland. KEFU har också genomfört flera seminarier med vårdvalstema där framförallt modellernas utformning varit föremål för diskussion.

Den 3 december kommer KEFU att arrangera ytterligare ett seminarium med inriktning på utvecklingen i Vårdvalssverige. Seminariet kommer att ha två huvudteman – verksamhetsansvarigas erfarenheter av vårdvalsmodeller, samt den pågående utvecklingen på statsmaktsnivå av gemensamma riktlinjer för vårdvalsmodeller. Ytterligare information finns på KEFUs hemsida. För anmälan mejla kefu@kefu.se.

Högst personligt:

Utveckling kräver egna initiativ

Bengt Andersson
F.d. kommunstyrelsens ordf.
Hässleholm

Skåne har på många sätt utvecklats fantastiskt under de senaste decennierna. Men från min utgångspunkt i norra Skåne kan jag också konstatera att vi i Skåne grovt sagt har fått två helt olika ekonomiska områden – den sydvästra delen som blommar och växer av sig själv och den nordöstra delen som släpar efter. Till stor del beror detta på att beslutskraften idag finns i sydvästra Skåne.

Men så behöver det nödvändigtvis inte vara.

Jag tycker att vi många gånger klagat för mycket på att det händer för lite i vår del av Skåne i stället för att själva ta tag i vår utveckling om vi nu vill ta upp kampen med sydvästra Skåne. Men vi får ingenting gratis utan vi måste göra arbetet själva. Och överlag tycker jag att kommunerna i vår del av Skåne hittills har varit för passiva.

Visst, vi har också profilerat oss med satsningar som Kulturhuset i Hässleholm, eller Arenan i Kristianstad som nu håller på att förverkligas.

Men jag har under åren också kunnat bevittna att de stora byggbolagen inte ens ville räkna på våra projekt. Det är ett tydligt tecken på att vi måste göra fler spektakulära satsningar i nordöstra Skåne, både för att bli mer attraktiva för våra invånare och för att kunna bli intressanta för entreprenörsbolagen.

Sedan menar jag att vi varken skall eller kan klara allt själva. Kommunikationsmöjligheterna skulle kunna vara mycket bättre och det kan

bara politiker på nationell och regional nivå göra något åt.

Näringslivet i vår del av Skåne hämmas till exempel av att tågtrafiken inte är tillräckligt utbyggd. Med Öresundsbron har Kastrup också blivit vår flygplats, men idag är det alldeles för svårt att ta sig till och från flygplatsen tidigt och sent på dagen. Makthavarna verkar ha glömt att Hässleholm och Kristianstad också tillhör Öresundregionen.

Vad kan vi då göra själva?

Det är ingen tvekan om att Kristianstad och Hässleholm spelar en nyckelroll i utvecklingen och jag anser att dessa två städer i framtiden måste närma sig varandra i mycket större utsträckning än hittills.

För att bli en verklig kraft att räkna med borde man enligt min mening slå ihop dessa två kommuner till en stor och slagkraftig kommun. Jag tror att det också vore klokt att ansluta Östra Göinge och Osby kommuner, men även om de står utanför kommer de säkert också att kunna dra nytta av en ny större kommun.

Och på lite längre sikt vill jag komma med ett förslag som för många möjligen låter lite drastiskt, nämligen att bygga en helt ny stad mellan Kristianstad och Hässleholm.

Det kommer både att ta lång tid och medföra stora slitningar att få till stånd en uppgörelse mellan våra befintliga städer. De ligger också lite för långt från varandra för att de på ett naturligt sätt ska kunna växa samman till en stadsregion så som vi ser med Malmö-Lund, som i sin tur håller på

att bli en större stadsregion tillsammans med Köpenhamn.

Därför menar jag att man i stället bör göra en gemensam kraftsamling om något nytt. Med en ny stad kan vi kombinera Hässleholms och Kristianstads styrkor på många olika områden. Det skulle också underlätta satsningar på ny infrastruktur som kan främja utvecklingen i nordöstra Skåne.

Många skrattar naturligtvis när jag lägger fram idén om en ny stad, men många håller också med efter att de har funderat lite. Och om tillräckligt många delar en långsiktig vision brukar den också ha goda möjligheter att förverkligas, även om det tar 50 eller 100 år. Titta bara på Öresundsbron.

Men de tankar jag här har lagt fram bygger helt och hållet på förutsättningen att vi verkligen vill utveckla denna del av Skåne för att bli konkurrenskraftiga nog för att ta upp kampen med sydvästra Skåne – och med resten av Sverige.

Annars får vi bestämma oss för att vara nöjda med sakernas tillstånd som de är idag.

Och sluta klaga på att någon annan gör för lite för oss.

Bengt Anderson
F.d. kommunstyrelsens ordf.
Hässleholms kommun

(forts från sida 1)

underlaget kan se väldigt olika ut och betyget godkänt kan vara en fantastisk prestation både från elevens och skolans sida.

Typiskt för de studerade skolorna är också att det finns ett stort gemensamt engagemang och ansvarstagande från lärarnas sida som överförs till eleverna.

– Och för att få eleverna med på detta är det viktigt både med höga förväntningar och tydliga krav, här ska finnas en ambition att alla ska klara det. På dessa skolor finns en positiv kultur med vissa djupt rotade värderingar som alla arbetar efter, det blir en positiv spiral som alla har glädje av. I denna kultur finns också en strävan efter att ständigt utvecklas och att ständigt förbättra verksamheten.

Struktur och ordning i undervisningen kombinerat med en ganska noggrann kontroll är också gemensamt för de undersökta skolorna. Sedan trivs ofta rektor bra med sitt arbete och är både synlig på skolan och delaktig i arbetet.

– En annan sak som är typisk för de framgångsrika skolorna är att specialundervisningen fungerar mycket bra. Specialpedagogerna och övriga involverade lärare har lagt upp arbetet på ett bra sätt, bland annat genom att tidigt uppmärksamma de problem som uppstår. Det kan till exempel innebära att de tidigt börjar varva enskild specialundervisning med undervisning i klassrummet. Man utvärderar också ofta och regelbundet specialundervisningen och anpassar den när nya behov uppstår.

Anders Isaksson vill med sin studie lyfta fram ett antal goda exempel på hur skolor kan arbeta framgångsrikt. Han hoppas också att den kan komma att tjäna som inspiration för andra skolor.

Om transparens i sjukvården

Charlotta Levay, välkänd sambandsbattör och forskare knuten till företags-ekonomiska institutionen i Lund, har nyligen redigerat en bok om strävan efter transparens i sjukvården. Att bedriva transparent vård ger upphov till en rad frågeställningar som diskuteras under hennes ledning vid ett KEFU-seminarium den 5 november.

Några av dessa frågor är hur enkelt det egentligen är att jämföra behandlingsresultat, hur rättvisande dessa jämförelser blir, vad det är som synliggörs och vad som riskerar att hamna i skuggan.

– Man kan säga att vi befinner oss i en transparens-era, säger Charlotta Levay. Transparens efterfrågas inom många olika områden idag och det nya är att detta tar över från ett rent pengaekonomiskt synsätt. Idag vill man också kunna jämföra vad som presteras.

Ett tydligt tecken på detta är enligt Charlotta Levay en allt öppnare redovisning av vårdens kvalitet, där man vill kunna skaffa sig ett beslutsunderlag genom att mäta och ranka på olika sätt.

– Det är en bland flera delar i trenden. Det finns också krav på att synliggöra och bli tydligare med de prioriteringar som görs. Prioriteringar har man naturligtvis alltid gjort, men för några år sedan var Östergötlands landsting först ute med att tydligt

redovisa hur man prioriterade. En del av detta är kontroversiellt, bland annat för att det också är ett sätt att tydliggöra sådant som tidigare var upp till professionerna att avgöra. Mer kunskap blir nu tillgänglig för både politiker och allmänhet.

Strävan efter transparens innefattar tre delar: granskning, redovisning och reglering. I granskning ingår revision, utvärdering och rankning. Exempel på redovisningen är datajournaler, ekonomisystem och kvalitetsredovisning. Med reglering avses här sådant som standarder, lagar och evidensbaserad medicin (att i största möjliga utsträckning använda metoder som har ett bevisat vetenskapligt värde).

– För professionerna innebär det betydligt mer pappersarbete och eftersom det till stor del är deras arbete som granskas hamnar de i skottgluggen. Det blir en utmaning för dem och en av de saker jag tar upp på seminariet är just hur man reagerar bland professionerna, liksom de olika fallgropar som finns när man vill bedriva transparent vård, säger Charlotta Levay, som hämtat mycket inspiration från Michael Power, författare till boken "The audit society".

Charlotta Levay är från och med i år knuten till Vårdalinstitutet där hon bedriver forskning kring expertinformation till icke-expertter.

PUCK 2009

En ny PUCK startar till våren. För mer information titta in på KEFUs hemsida.

Om du är intresserad, hör gärna av dig till

Mikael Hellström

Tel 046-222 78 20

E-post mikael.hellstrom@kefu.se

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:

Stig Ålund, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg,

Mikael Hellström

Adress:

KEFU, Institutet för ekonomisk forskning, Lunds universitet

Box 7080

220 07 LUND

tel: +46 46 222 49 60

e-post: KEFU@kefu.se

Upplaga: 5 100 ex.

Tryck: Grahn's, 2008

V.g. meddela ev. adressändring till
KEFU-Skånes sekretariat
E-post: kefu@kefu.se, fax: +46 46 222 42 16

Läs gärna våra rapporter!

Här är några av våra senaste titlar:

Vårdval i primärvården

Rapport 2008:1

Skånsk livskraft – hur styridéer växer fram

Rapport 2007:2

Ekonomens många ansikten

Rapport 2007:1

Allt mer omöjliga kommunala uppdrag

Rapport 2005:2

Om vikten av kvalitet

Rapport 2005:1

Utförligare lista med priser
finns på www.kefu.se

Seminarier hösten 2008

Strävan efter transparens i sjukvården

Medverkande:

Charlotta Levay, ek dr, Företagsekonomiska institutionen, Lunds Universitet

Tid: Onsdagen den 5 november
klockan 13.30

Plats: Crafoordsalen, Holger Crafoords
Ekonomi-centrum I, Lund

Konsten att förändra och hantera kriser i organisationernas värld

Medverkande:

Janet och Robert B Denhardt, Phoenix,
USA

Tid: tisdagen den 25 november
klockan 13.30

Plats: Crafoordsalen, Holger Crafoords
Ekonomi-centrum I, Lund

Vårdval i utveckling

Medverkande:

Anders Anell, professor, Företagsekonomiska institutionen, Lunds Universitet,
Gert Paulsson, ek dr, Företagsekonomiska institutionen, Lunds Universitet, m. fl.

Tid: onsdagen den 3 december
klockan 13.30

Plats: Crafoordsalen, Holger Crafoords
Ekonomi-centrum I, Lund

Kurser hösten 2008

Ekonomi för icke-ekonomer

Medverkande:

Caroline Hellström, adjunkt, Ulf Ramberg, ek dr och Mikael Hellström, Företagsekonomiska institutionen, Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet.

Tid: Fredagen den 7 november

Plats: Betahuset, Ideon, Lokal Enoch
Thulin

Balanserat styrkort och god ekonomisk hushållning

Medverkande:

Ulf Ramberg, ek dr, Mikael Hellström, Företagsekonomiska institutionen, Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet

Tid: Fredagen den 28 november

Plats: Betahuset, Ideon, Lokal Enoch
Thulin

Utbildning för förtroendevalda om Kommunal ekonomi och politik

Syftet med denna utbildning är att ge en bred kunskapsmässig grund inom framförallt ekonomi och statsvetenskap i syfte att underlätta tillvaron för den som engagerat sig i det politiska arbetet.

Kontakta oss för närmare information!

PUCK 2008

Kursdeltagarna i PUCK-Skåne 2008 fick en vacker sommar-dag sina diplom efter en lyckad kursomgång. Diplomeringscerimonin skedde i Höör i samband med slutredovisningen av de projektarbeten deltagarna arbetat med under kursens gång.

För mer information om kurser och seminarier
kontakta Mikael Hellström. Telefon 046-222 78 20

E-post: mikael.hellstrom@kefu.se

Eller besök www.kefu.se